

Mgr. Robert Cholenský

advokát - mediátor - rozhodce

Sídlo kanceláře: Bolzanova 461/5, 618 00 Brno, tel./fax: 548 538 896, mobil: 608 967 423

E-mail: r.cholensky@centrum.cz

Ústavní soud

Joštova 625/8

660 83 Brno

Sp. zn.: (nepředchází)

Stěžovatelé: **1. Martin F.**
 XXX
 t. č. Vazební věznice Brno-Bohunice

2. Jan P.
 XXX

Zastoupení: Mgr. Robertem Cholenským, advokátem
 Bolzanova 461/5, 618 00 Brno

Účastník: **Policie České republiky**
 Útvar pro odhalování organizovaného zločinu
 Služby kriminální policie a vyšetřování
 P. O. Box 41/V5, 156 80 Praha 5 - Zbraslav

Vedlejší účastníci: **Okresní státní zastupitelství Brno-venkov**
 Polní 41, 608 30 Brno

et alii

Ústavní stížnost

směřující proti postupu Policie České republiky, Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování, omezujícímu přístup obhájce stěžovatelů ke spisu vedenému pod sp. zn. UOOZ-42/Tč-2009-27

podaná podle ustanovení § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu (dále jen „ZÚS“)

Podepsáno elektronicky

Plná moc

Přílohy: podle seznamu; dle textu

I.

1. Usnesením Policie České republiky, Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování, Odboru terorismu a extremismu, ze dne 9. 6. 2009, č. j. UOOZ-42/Tč-2009-27, byli stěžovatelé spolu s dalšími osmi osobami obviněni z trestného činu podpory a propagace hnutí směřujících k potlačení práv a svobod člověka podle § 260 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákona, jehož se měli dopustit tím, že po předchozích vzájemných dohodách mezi sebou a s dalšími dosud nezjištěnými osobami uspořádali serii koncertů stylu tzv. *White Music*. První stěžovatel je stíhán vazebně, druhý je stíhán na svobodě; oba jsou v trestním řízení zastoupeni na rubru uvedeným advokátem jako obhájcem (dále jen „**obhájce**“).

2. Podáním ze dne 26. 10. 2009 požádal obhájce státního zástupce Okresního státního zastupitelství Brno-venkov, jenž vykonává ve věci dozor, aby ve smyslu ustanovení § 65 trestního řádu (dále jen „**TrŘ**“) přezkoumal důvody pro odepření práva nahlížet do spisu. V tomto podání obhájce vytkl policejnímu orgánu, že mu opakovaně odpírá přístup k úplnému trestnímu spisu stěžovatelů, včetně odposlechů, videozáznamů atd.

3. Přípisem ze dne 4. 11. 2009, sp. zn. ZT 280/2009, státní zástupce označil námitky obhájce za nedůvodné a postup policejního orgánu jako správný potvrdil.

4. Některé z nedostatků, které obhájce ve svém podání policejnímu orgánu vytýkal (např. poskytnutí záznamů na CD/DVD), byly v dalším průběhu řízení odstraněny, obhájci však stále nebyly zpřístupněny záznamy odposlechů telefonických hovorů, z nichž má být podle vyjádření státního zástupce obhájci umožněn přístup pouze k tzv. „zájmové části“, jejíž rozsah stanoví podle svého uvážení policejní orgán.

5. Tento postup je však frapantním porušením zásady rovnosti procesních stran trestního řízení, nazývané též zásadou „rovnosti zbraní“, když inherentní nerovnost spočívající v nemožnosti obviněného ovlivnit, která komunikace bude odposlouchávána, je dále posilována právem policejního orgánu provádět v takto pořízených záznamech selekci a určovat, které ze záznamů budou obhajobě zpřístupněny a bude jí tak umožněno příslušné záznamy navrhnout jako důkaz svědčící ve prospěch stěžovatelů.

6. Tím je porušováno právo stěžovatelů na spravedlivý proces ve smyslu ustanovení čl. 36 *et seq.* Listiny základních práv a svobod (dále jen „**Listina**“) a protože rozhodnutí státního zástupce je konečné a není proti němu přípustný žádný opravný prostředek, stěžovatelům nyní nezbývá než brojit proti shora popsanému postupu policie ústavní stížností.

7. Vzhledem k omezenosti lhůty, v níž jsou stěžovatelé povinni označit důkazy, jejichž provedení v hlavním líčení navrhují, stěžovatelé zároveň žádají, aby jejich ústavní stížnost byla projednána přednostně mimo pořadí došlých věcí; jinak hrozí, že ani případný vyhovující nález Ústavního soudu nebude způsobilý odvrátit hrozící újmu spočívající v jejich odsouzení v nespravedlivém procesu.

Důkaz: žádost obhájce stěžovatelů o přezkoumání důvodů k odepření práva nahlédnout do spisu ze dne 26. 10. 2009 - v příloze
vyrozumění Okresního státního zastupitelství Brno-venkov ze dne 4. 11. 2009, sp. zn. ZT 280/2009 - v příloze

II.

8. Podle ustanovení § 65 odst. 1 TrŘ mají obviněný, poškozený a zúčastněná osoba, jejich obhájci a zmocněnci právo nahlížet do spisů, s výjimkou protokolu o hlasování a osobních údajů svědka podle § 55 odst. 2, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí.

9. Nakládání se záznamy odposlechů upravuje ustanovení § 88 odst. 6 TrŘ, podle něhož, má-li být záznam telekomunikačního provozu užit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s uvedením údajů o místě, času, způsobu a obsahu provedeného záznamu, jakož i o orgánu, který záznam pořídil. Ostatní záznamy je povinen policejní orgán označit, spolehlivě uschovat tak, aby byla zajištěna ochrana před neoprávněným zneužitím záznamů, a v protokolu založeném do spisu poznamenat, kde jsou uloženy.

10. Citované ustanovení tedy *prima facie* nevylučuje, aby se obhajoba seznámila se všemi pořizovanými záznamy telekomunikačního provozu, a aby sama označila jako ty, jež mají být užity jako důkaz, i jiné záznamy, než které jako takové vyhodnotil policejní orgán.

11. Pokud by obhajobě mělo být toto právo odepřeno, vznikla by mezi postavením stran trestního řízení propastná nerovnost, neboť obhajoba by nejenže nemohla ovlivnit, které telefonní stanice a v jakém rozsahu budou odposlouchávány, ale byla by efektivně zbavena možnosti navrhopvat na základě provedených odposlechů důkazy svědčící ve prospěch obviněných, když by se s obsahem příslušných záznamů nemohla seznámit a o existenci a dostupnosti takových důkazních prostředků by se proto ani nedozvěděla.

12. Požadavek minimalisovat zásah do práv třetích osob je bezesporu legitimní, avšak řešit kolisi mezi právem těchto třetích osob na ochranu před zásahem do soukromí - jež bylo ostatně prolomeno již samotným nařízením odposlechu - je třeba proporcionálně, nikoli jednostranným upřednostněním tohoto práva na úkor práva obviněného na účinnou a účelnou obhajobu.

13. Praxe, kdy sám policejní orgán rozhoduje, které z provedených odposlechů, resp. které jejich části, jsou „zájmové“, a jen s těmi umožní seznámení obhajobě, vrací trestní řízení v tomto aspektu do polohy příznačné pro epochu stalinismu, kdy se mělo za to, že obhajoba v klasickém pojetí je fakticky nadbytečná, neboť její účel dostatečně splní samotná obžaloba, jež je ze zákona povinna postupovat v souladu s obdobou dnešního ustanovení § 2 odst. 5 TrŘ a objasňovat stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného.

III.

14. O tom, že shora popsaná představa inkvisičního trestního řízení není zcela cizí ani současným státním zástupcům, svědčí, co uvedl státní zástupce Okresního státního zastupitelství Brno-venkov na str. 6 svého přípisu: „Odpovědnost za provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu je svěřena zákonem Policii České republiky. Přitom je nutné vycházet z presumpce správnosti postupu státního orgánu, pokud nebude zásadním a hodnověrným způsobem prokázán opak.“ Poté státní zástupce podal svou představu, jak by obhajoba měla uplatňovat právo navrhopvat důkazy pocházející z neprovedených záznamů telekomunikačního provozu, totiž „pokud možno přesně vymezit, o jaké informace by se mělo jednat, co by měly prokazovat, v jakém časovém období mohly být při prováděném odposlechu zaznamenávány, mezi kterými účastníky hovoru apod.“, uzavíraje, že odposlech a záznam telekomunikačního provozu je zajišťovacím, nikoli vyšetřujícím institutem, s jehož výsledkem se může

obviněný seznámit a vyjadřovat se k němu jen tehdy, pokud je v dalších stadiích řízení používán jako důkaz.

15. Již z pouhé rekapitulace uvedené argumentace je zřejmá flagrantní nerovnost v postavení a možnostech policie a státního zástupce na straně jedné a obviněného na straně druhé. Stěžovatelé jsou přesvědčeni, že toto pojetí je v příkrém nesouladu s požadavkem kontradiktornosti trestního řízení: obhajoba je tu odkázána na ty důkazy, které z provedených záznamů o odposlechu vybírá obžaloba, aniž by sama mohla předkládat vlastní důkazní návrhy, když se s tím, co bylo odposlechem zjištěno, nesmí ani seznámit. Státním zástupcem proponovaná představa, že obhajoba označí určitý záznam a ten bude poté orgány činnými v trestním řízení vyhledán a případně připuštěn jako důkaz, je naprosto ilusorní, již s ohledem na časový rámec, v němž se trestní řízení obvykle vede, nehledě na to, že ve prospěch obviněného mohou nezřídka svědčit a důkazní zvrát přivodit i ty záznamy, o jejichž existenci nemá obhajoba předchozí povědomost.

IV.

16. Shora nastíněné úvahy nejsou v žádném případě jen akademické, nýbrž mají do postavení stěžovatelů přímý a zcela zásadní dopad. Stěžovatelé jsou stíháni pro skutek spočívající v organisaci serie koncertů obsahově závadné hudby, přičemž je zřejmé, že dostane-li policie možnost takové selekce důkazů získaných odposlechy, jakou jí přiznalo státní zastupitelství, budou stěžovatelé efektivně zbaveni práva prokázat, že pokud tyto koncerty pořádali, činili bezprostřední opatření k tomu, aby na nich nedocházelo k porušování zákona, a stanovili, jak postupovat, pokud by přesto k takové situaci vinou třetích osob, nad nimiž nemají kontrolu (např. návštěvníků koncertu), došlo.

17. Možnost získat přístup ke kompletním záznamům o provedených odposleších je proto z hlediska procesního úspěchu obhajoby klíčová, čehož si je státní zástupce bezesporu vědom a stěžovatelé nepochybují, že právě toto vědomí je důvodem, proč obhájci přístup k předmětným důkazním prostředkům upírá, i s ohledem na rozsáhlou medialisaci a politisaci této trestní věci.

V.

18. Otázka rovnosti stran v trestním řízení a jeho kontradiktorní povahy, tzv. „rovnosti zbraní“, a to, *inter alia*, i ve vztahu k právu obhajoby navrhopvat důkazy, byla předmětem zájmu Ústavního soudu v celé řadě jeho rozhodnutí. V nález ze dne 6. 6. 2006, sp. zn. IV. ÚS 335/05¹, Ústavní soud s odkazem na rozsáhlou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva uvedl: *„Požadavek kontradiktornosti znamená, že strany měly možnost být seznámeny se všemi důkazy a také měly možnost se ke všem navrženým důkazům či námitkám obsaženým ve spise vyjádřit tak, aby měly stejnou možnost ovlivnit rozhodnutí soudu[...] S ohledem na zásadu rovnosti zbraní by pak každá strana měla mít zajištěnu dostatečnou možnost účastnit se řízení za podmínek, které ji nestaví do nerovného postavení ve vztahu k protistraně.“*

19. Shora popsaná situace, kdy policejní orgán provádí - a to s vyloučením jakékoli procesní iniciativy ze strany obhajoby - selekci důkazních prostředků, a obhajobě dovoluje seznámit se jen s těmi, které zvolí, je příkladem praxe, kdy je zásada rovnosti zbraní porušována mimořádně závažným způsobem, a je proto na místě, aby Ústavní soud svým nálezem vyslovil její nesoulad s ústavním řádem a policejnímu orgánu zakázal v ní pokračovat.

1 na <http://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=4-335-05>

VI.

20. Vyrozumění státního zástupce bylo obhájci stěžovatelů doručeno dne 6. 11. 2009, tato ústavní stížnost je proto podávána ve lhůtě 60 dnů ve smyslu ustanovení § 72 odst. 3 ZÚS.

VII.

21. Z výše uvedených důvodů stěžovatelé navrhují, aby Ústavní soud po projednání jejich ústavní stížnosti vydal tento

nález:

1. Postupem policejního orgánu Policie České republiky, Útvaru pro odhalování organisovaného zločinu Služby kriminální policie a vyšetřování, který obhájci stěžovatelů znemožnil přístup k úplným záznamům odposlechu telekomunikačního provozu pořízeným v jejich trestní věci, vedené tímto útvarem pod sp. zn. UOOZ-42/Tč-2009-27, bylo porušeno základní právo stěžovatelů na spravedlivý proces zakotvené v čl. 36 *et seq.* Listiny základních práv a svobod.

2. Policejnímu orgánu se proto zakazuje v tomto jednání pokračovat.

VIII.

22. Vzhledem k omezenosti lhůty, kdy mohou stěžovatelé předložit soudu své důkazní návrhy, tito žádají, aby Ústavní soud projednal jejich ústavní stížnost přednostně **mimo pořadí došlých věcí.**

V Brně dne 7. prosince 2009

Martin F.

Jan P.

Seznam příloh:

1. plné moci (výstup autorisované konverse dokumentu)
2. žádost obhájce stěžovatelů o přezkoumání důvodů k odepření práva nahlédnout do spisu ze dne 26. 10. 2009
3. vyrozumění Okresního státního zastupitelství Brno-venkov ze dne 4. 11. 2009, sp. zn. ZT 280/2009